

Fiscalitate

Dreptul de deducere exercitat prin decontul de taxă de către instituția publică

Potrivit art. 301 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal¹, cu modificările și completările ulterioare, orice persoană impozabilă înregistrată în scopuri de TVA are dreptul să scadă din valoarea totală a taxei colectate, pentru o perioadă fiscală, valoarea totală a taxei pentru care, în aceeași perioadă, a luat naștere și poate fi exercitat dreptul de deducere.

În situația în care nu sunt îndeplinite condițiile și formalitățile de exercitare a dreptului de deducere în perioada fiscală de declarare sau în cazul în care nu s-au primit documentele de justificare a taxei (factură, declarație vamală de import sau actul constatator emis de organele vamale etc.), **persoana impozabilă își poate exercita dreptul de deducere prin decontul perioadei fiscale în care sunt îndeplinite aceste condiții și formalități sau printr-un decont ulterior, dar în cadrul termenului de prescripție prevăzut în Codul de procedură fiscală².**

Prin excepție, în cazul în care, pe perioada inspecției fiscale la furnizori, organul fiscal a stabilit TVA colectată pentru anumite operațiuni efectuate în perioada supusă inspecției fiscale, beneficiarul respectivelor operațiuni are dreptul să deducă taxa înscrisă în factura de corecție emisă de furnizor, chiar dacă termenul de prescripție a dreptului de a stabili obligații fiscale s-a împlinit. În acest caz, dreptul de deducere poate fi exercitat în cel mult un an de la data primirii facturii de corecție, sub sancțiunea decăderii.

Dreptul de deducere se exercită chiar dacă nu există o taxă colectată sau taxa de dedus este mai mare decât cea colectată pentru perioada fiscală prevăzută mai sus.

Prin normele metodologice se precizează condițiile necesare pentru situația în care dreptul de deducere este

exercitat după mai mult de 3 ani consecutivi după anul în care acest drept ia naștere.

Potrivit pct. 71 din Normele metodologice de aplicare a dreptului de deducere exercitat prin decontul de taxă din Codul fiscal³, prevederile referitoare la situația în care nu sunt îndeplinite condițiile și formalitățile de exercitare a dreptului de deducere în perioada fiscală de declarare sau în cazul în care nu s-au primit documentele de justificare a taxei se aplică de persoanele impozabile și ulterior unui control fiscal, chiar dacă taxa înscrisă în facturile pentru achiziții era exigibilă în perioada supusă inspecției fiscale.

Astfel, în cazul în care, în cadrul inspecției fiscale la furnizori, organul fiscal a stabilit TVA colectată pentru anumite operațiuni efectuate în perioada supusă inspecției fiscale, furnizorii pot emite facturi de corecție până la expirarea termenului de prescripție pentru operațiunile în cauză, astfel cum a fost prelungit cu perioada supusă inspecției fiscale, beneficiarul având dreptul de deducere aferent facturilor emise în aceste condiții, chiar dacă perioada de prescripție a expirat, cu condiția ca dreptul de deducere să fie exercitat în termen de cel mult un an de la data primirii facturii de corecție.

Pentru situația în care dreptul de deducere este exercitat după mai mult de 3 ani consecutivi după anul în care acest drept ia naștere, persoana impozabilă va **notifica organele fiscale** competente printr-o scrisoare recomandată, însoțită de copii de pe facturi sau alte documente justificative ale dreptului de deducere, faptul că va exercita dreptul de deducere după mai mult de 3 ani consecutivi după anul în care acest drept a luat naștere.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015.

² Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015:

„Art. 110

Obiectul, termenul și momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție a dreptului de stabilire a creanțelor fiscale (1) Dreptul organului fiscal de a stabili creanțe fiscale se prescrie în termen de 5 ani, cu excepția cazului în care legea dispune altfel.

(2) Termenul de prescripție a dreptului prevăzut la alin. (1) începe să curgă de la data de 1 iulie a anului următor celui pentru care se datorează obligația fiscală, dacă legea nu dispune altfel.

³ Hotărârea Guvernului nr. 1/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 22 din 13 ianuarie 2016.

Juridic

Prescripția obligațiilor contractuale ale instituției publice

1. Noțiune și importanță

Potrivit art. 2.516 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată¹, cu modificările și completările ulterioare, **prescripția dreptului de a obține executarea silită a unei hotărâri judecătorești sau arbitrale ori a altui titlu executoriu** este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă², în afară de cazul în care acestea din urmă ar fi neîndestulătoare.

În conformitate cu art. VII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil³, la data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, sintagma „contract comercial” sau „contracte comerciale” s-a înlocuit cu sintagma „contract civil” sau, după caz, „contracte civile”, iar sintagma „contracte sau acte de comerț”, cu termenul „contracte”.

Menționăm că, **anterior** Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, sediul prescripției extinctive în materie comercială s-a aflat în prevederile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat⁴, și Codul comercial român din 1887⁵.

Potrivit art. 230 lit. i) și p) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009, la data intrării în vigoare a Codului civil s-a abrogat Codul comercial român din 1887 și Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat.

Cunoașterea instituției prescripției prezintă importanță în ceea ce privește efectele împlinirii acesteia în sensul că **regula de bază este că prescripția nu operează de plin drept, după împlinirea termenului de prescripție, cel obligat putând să refuze executarea prestației, iar cel care a executat de bunăvoie obligația după ce termenul de prescripție s-a împlinit nu are dreptul să ceară restituirea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit.**

Astfel, **prescripția reprezintă un mod de stingere a dreptului la acțiune, prin neexercitarea acestui drept în termenul stabilit în lege.** În materie comercială, prescripția face ca titularul unui drept subiectiv sau creditorul care a rămas inactiv un anumit răstimp, să-și piardă ocrotirea dreptului respectiv pe calea acțiunii în justiție și, odată cu aceasta, posibilitatea de a obține executarea silită a obligației corelative lui.

În această parte, reținem **regulile instituite prin art. 2.512 și 2.515 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil potrivit cărora:**

- prescripția **poate fi opusă numai de cel în folosul căruia curge**, personal sau prin reprezentant, și fără a fi ținut să producă vreun titlu contrar ori să fi fost de bună-credință;
- **organul de jurisdicție competent nu poate aplica prescripția din oficiu;**
- **prescripția extinctivă este reglementată prin lege;**
- **este interzisă orice clauză prin care, fie direct, fie indirect, o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit legii, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de lege imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă. Cu toate acestea, în limitele și condițiile prevăzute de lege, părțile care au capacitatea deplină de exercițiu pot, prin acord expres, să modifice durata termenelor de prescripție sau să modifice cursul prescripției prin fixarea începutului acesteia ori prin modificarea cauzelor legale de suspendare ori de întrerupere a acesteia, după caz. Aceste prevederi nu se aplică în cazul drepturilor la acțiune de care părțile nu pot să dispună și nici acțiunilor derivate din contractele de adeziune, de asigurare și cele supuse legislației privind protecția consumatorului;**
- **termenele de prescripție pot fi reduse sau mărite, prin acordul expres al părților, fără însă ca noua durată a acestora să fie mai mică de un an și nici mai mare de 10 ani, cu excepția termenelor de prescripție de 10 ani ori mai lungi, care pot fi prelungite până la 20 de ani. De asemenea, aceste prevederi nu se aplică în cazul drepturilor la acțiune de care părțile nu pot să dispună și nici acțiunilor derivate din contractele de adeziune, de asigurare și cele supuse legislației privind protecția consumatorului;**
- **orice convenție sau clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.**

Menționăm că, **până la data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009, termenul general de prescripție în materie comercială a fost dat de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, republicat, ca fiind de 3 ani.**

2. Dispozițiile tranzitorii referitoare la prescripție

Potrivit art. 201 din Legea nr. 71/2011, **prescripțiile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil sunt și rămân supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.**

Totodată, în conformitate cu art. 202 din același act normativ, **dispozițiile art. 2.515 din Legea nr. 287/2009 privind regulile aplicabile prescripției extinctive nu validează convențiile având ca obiect modificarea regimului legal al prescripției încheiate anterior intrării în vigoare a Codului civil.**

În ceea ce privește **suspendarea cursului prescripției**, prin art. 203 din Legea nr. 71/2011 se prevede că dispozițiile art. 2.532 pct. 6 și 7 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil **se aplică și în cazul prescripțiilor începute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă împrejurările care atrag suspendarea s-au produs după această din urmă dată.**

Privind **regimul termenelor de decădere**, prin art. 205 din Legea nr. 71/2011 se prevede că dispozițiile art. 2.548 alin. (1) și (2) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil **se aplică numai termenelor de decădere care au început să curgă după intrarea în vigoare a Codului civil.** Prin urmare, termenele de decădere nu sunt supuse suspendării și întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel. Cu toate acestea, forța majoră împiedică, în toate cazurile, curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, și de la data când cauza de suspendare a încetat, prescripția își reia cursul, socotindu-se pentru împlinirea termenului și timpul scurs înainte de suspendare. Termenul de decădere nu se socotește însă împlinit decât după 5 zile de la data când suspendarea a încetat.

3. Prescriptibilitatea dreptului la acțiune. Reguli ale prescripției

În conformitate cu art. 2.501 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, **drepturile la acțiune având un obiect patrimonial** sunt supuse prescripției extinctive, în afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel. Totodată, în cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripției extinctive și alte drepturi la acțiune, indiferent de obiectul lor.

În ceea ce privește **imprescriptibilitatea dreptului la acțiune**, prin art. 2.502 se prevede că dreptul la acțiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum și ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său nu poate fi limitat în timp. De asemenea, reținem că în sfera operațiunilor comerciale sunt imprescriptibile drepturile privitoare la acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept, acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic.

Prescripția dreptului la acțiune privind drepturile accesorii este dată de art. 2.503 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil în sensul că, odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal, se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile accesorii, în afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel. În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție deosebită, chiar dacă debitorul

continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate, excepție făcând cazurile în care prestațiile succesive alcătuiesc, prin finalitatea lor, rezultată din lege sau convenție, un tot unitar.

Referitor la **prescripția dreptului la acțiune privind creanța garantată**, prin art. 2.504 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil se dispune că prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară. În acest din urmă caz, creditorul ipotecar va putea urmări, în condițiile legii, doar bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri. Aceste prevederi nu se aplică prescripției dreptului la acțiune pentru plata dobânzilor și a altor accesorii ale creanței ipotecare, care, în afara capitalului, nu mai pot fi acoperite după împlinirea prescripției din valorificarea, pe cale silită, a bunului grevat.

În virtutea art. 2.505 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, **prescripția nu împiedică stingerea prin compensație a creanțelor reciproce și nici exercitarea dreptului de retenție**, dacă dreptul la acțiune nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut opune compensarea sau dreptul de retenție, după caz.

4. Renunțarea la prescripție

Potrivit art. 2.507 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, **nu se poate renunța la prescripție cât timp aceasta nu a început să curgă, dar se poate renunța la prescripția împlinită, precum și la beneficiul termenului scurs** pentru prescripția începută și neîmplinită. Renunțarea la prescripție este expresă sau tacită și produce efecte numai în privința celui care o invocă.

Așa cum se dispune prin art. 2.509, nu poate renunța la prescripție cel lipsit de capacitatea de a înstrăina sau, după caz, de a se obliga.

Privind efectele renunțării la prescripție, menționăm că, după renunțare, începe să curgă o nouă prescripție de același fel. În situația în care partea îndreptățită renunță la beneficiul termenului scurs până la acea dată, sunt aplicabile dispozițiile privind întreruperea prescripției prin recunoașterea dreptului.

5. Termenul de prescripție

Potrivit art. 2.517 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, **termenul general al prescripției este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen.**

Prin art. 2.519 și art. 2.520 – 2.521 se prevăd și **alte termene speciale de prescripție, din care le reținem doar pe cele care interesează sfera raporturilor contractuale**, după cum urmează:

- **termenul de prescripție de 2 ani** în cazul: dreptului la acțiune întemeiat pe un raport de asigurare sau reasigurare; dreptului la acțiune privitor la plata remunerației convenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere;

Operațiunile de casă la instituțiile publice

Contabilitatea disponibilităților aflate în casieria instituțiilor publice, precum și a mișcării acestora ca urmare a operațiunilor de încasări și plăți efectuate în numerar, se ține distinct în lei și în valută.

Înregistrarea în contabilitate a operațiilor în lei sau în valută se efectuează cu respectarea reglementărilor emise de Banca Națională a României și Ministerul Finanțelor Publice, precum și a altor reglementări în domeniu.

Operațiunile privind încasările și plățile în valută se înregistrează în contabilitate la cursul zilei, comunicat de Banca Națională a României.

La finele perioadei, disponibilitățile în valută și alte valori de trezorerie (acreditive, depozite pe termen scurt în valută) se evaluează la cursul de schimb în vigoare la acea dată, iar diferențele de curs rezultate se înregistrează în contabilitate ca venituri sau cheltuieli din diferențe de curs valutar, după caz.

Instituțiile publice pot ridica din contul de finanțare sau

din conturile de disponibil, după caz, deschise la trezoreria statului, sume pentru efectuarea de plăți în numerar, reprezentând drepturi de personal, precum și pentru alte cheltuieli care nu se justifică a fi efectuate prin virament.

Instituțiile publice au obligația să își organizeze activitatea de casierie, astfel încât încasările și plățile în numerar să fie efectuate în condiții de siguranță, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare și în limita plafonului de casă stabilit de către trezoreria statului pentru fiecare instituție publică.

Încasările efectuate de către instituțiile publice prin casieria proprie se depun în conturile bugetare respective deschise la trezoreria statului și reprezintă venituri ale bugetului de stat, ale bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetelor fondurilor speciale.

Veniturile încasate în numerar care sunt lăsate, potrivit legii, la dispoziția instituțiilor ca venituri proprii se depun în conturile de disponibilități ale acestora.

Spețe fiscal-contabile

Gratuitatea transportului interurban pentru persoane cu handicap

Întrebare:

Conform Legii nr. 448/2006, persoanelor cu handicap li se acordă transport interurban (art. 24). Acest transport este acordat și persoanelor cu handicap instituționalizate? (acestor persoane nu li se acordă indemnizațiile conform art. 58 alin (6))

Răspuns:

Art. 24 din Legea nr. 448/2006 prevede după cum urmează:

„(1) Persoanele cu handicap grav beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren interregio IR cu regim de rezervare la clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial, pentru 12 călătorii dus-întors pe an calendaristic.

(2) Beneficiază de prevederile alin. (1) și următoarele persoane:

- însoțitorii persoanelor cu handicap grav, numai în prezența acestora;
- asistenții personali ai persoanelor cu handicap grav.

(3) Persoanele cu handicap accentuat beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren interregio IR cu regim de rezervare la clasa a II-a, cu autobuzele sau cu

navele pentru transport fluvial, pentru 6 călătorii dus-întors pe an calendaristic.

(4) Beneficiază de prevederile alin. (3) și însoțitorii copiilor cu handicap accentuat, numai în prezența acestora.

(5) Persoanele cu afecțiuni renale care necesită hemodializă în alte localități decât cele de domiciliu beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren interregio IR cu regim de rezervare la clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial și peste numărul de călătorii prevăzut, în funcție de recomandarea centrului de dializă.

(6) Beneficiază de prevederile alin. (5) și asistenții personali sau însoțitorii persoanelor cu handicap care necesită hemodializă.

(7) Sumele aferente drepturilor prevăzute la alin. (1)-(6) se asigură din bugetul de stat prin bugetul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap.

(8) Modalitatea de acordare a drepturilor prevăzute la alin. (1)-(6) se stabilește prin hotărâre a Guvernului*.”

Nici Legea nr. 448, nici Norma metodologică privind modalitatea de acordare a drepturilor la transport interurban gratuit persoanelor cu handicap, aprobată prin H.G. nr. 680/2007, nu limitează această facilitate pentru persoanele cu handicap care sunt reținute, arestate sau condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate, pe perioada reținerii, arestării ori a detenției.